

Uppdrag att samordna och effektivisera det offentliga stödet till startups och scaleups.

Delrapportering av regeringsuppdraget KN2024/01060
30 aug 2025

Utgivare: Vinnova – Sveriges innovationsmyndighet

Titel: Uppdrag att samordna och effektivisera det offentliga stödet till startups och scaleups.

Författare: Anna Bergdahl, Emelie Falk, Kjell-Håkan Närfelt

Datum: augusti 2025

Diarienummer: 2024-01590

Förord

Startups och scaleups är centrala för ett dynamiskt och framtidsorienterat näringsliv som är internationellt attraktivt och konkurrenskraftigt. Vi befinner oss vid en brytpunkt i historien för att bygga en trygg och hållbar värld för kommande generationer. Klimatkrisen, minskningen av biologisk mångfald, växande ojämlikhet och ett allvarligt säkerhetsläge kräver att vi agerar snabbt och målmedvetet. Innovationskraften i våra startups och scaleups är en av nycklarna för att möta dessa utmaningar.

Svenska startups är viktiga för tillväxt och sysselsättning och har globalt skapat 138 000 jobb, varav 79 000 jobb i Sverige under 2023.¹ De mindre företagen och enhörningsföretagen står för 96 procent av de nya lokala jobben.² Varje ny etablerad startup bidrar också till en framtid med fler möjliga skalande tillväxtbolag med möjlighet till ökat jobbskapande. Startups bidrar också till förnyelse i etablerade storföretag genom att skapa och tillhandahålla till exempel innovativa lösningar, produkter eller nya arbetssätt som bidrar till att utveckla svensk konkurrenskraft.

Trots fortsatt global ekonomisk osäkerhet visar svenska startup fortsatt styrka – och investeringsviljan består. Under 2024 reste svenska startups sammanlagt 2,4 miljarder euro i riskkapital. Sverige fortsätter att ligga i topp för riskkapitalinvesteringar per capita i Europa.³ Dock finns angelägna utmaningar för det svenska innovationssystemet som vi behöver adressera för att möjliggöra fortsatt utveckling. Ett fragmenterat innovationsstödsystem, brist på långsiktighet i stöd och satsningar för målgruppen samt bristande fokus på entreprenörskapets betydelse för att nyttiggöra innovation.

För att det svenska innovationsekosystemet ska vara i framkant även imorgon behöver vi agera idag. Samverkan mellan våra myndigheter är en viktig del i detta arbete för att fortsatt utveckla och effektivisera stödsystemet. Denna delrapportering av regeringsuppdraget att samordna och effektivisera det offentliga stödet till startups och scaleups visar också att samarbete ger resultat.

Darja Isaksson, Generaldirektör Vinnova
augusti 2025

---

¹ År 2023, [Svenska startups lockar investeringar | Vinnova](#)

² [Svenska startups lockar investeringar | Vinnova](#)

³ [Sweden 2024 full report](#)

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	6
1 Uppdraget	7
2 Begrepp	8
3 En modell för ekosystemutveckling	9
4 Ekosystemet för startups och scaleups	11
4.1 Nuläget.....	11
4.2 Utmaningar i ekosystemet för startups och scaleups.....	14
5 EU:s strategi för startups och scaleups	17
6 Delrapportering utifrån uppdragets mål	20
6.1 Delmål 1 Ett mer effektivt, sammanhängande och överblickbart offentligt stödsystem för utveckling och tillväxt i startups och scaleups.....	20
6.1.1 Kartläggning av nationellt offentligt stöd till startups och scaleups ..	21
6.1.2 Möjligheter till utveckling i stödsystem i och med EU:s kommande långtidsbudget.....	22
6.1.3 Inspel till EU:s strategi för startups och scaleups.....	22
6.2 Delmål 2 En stärkt koordinering av myndigheters finansiering och finansieringsrådgivning, på regional, nationell och EU-nivå, för startups och scaleups.....	23
6.2.1 Finansieringssynk.....	23
6.3 Delmål 3 En stärkt koordinering av myndigheters insatser för investerings- och exportfrämjande för startups och scaleups.....	24
6.3.1 Instegsmodul i export för startups.....	24
6.4 Delmål 4 Ökade förutsättningar att följa upp utvecklingen på området för startups och scaleups.....	25
6.4.1 Kringliggande regeringsuppdrag inom analys.....	26
6.4.2 Sweden Startup Nation.....	26
6.4.3 Samverkan mellan Vinnova och Tillväxtanalys förbättrade förutsättningar för utvärdering av innovationspolitiken.....	27
7 Slutsatser och arbetet framåt	28
7.1 Reflektioner och slutsatser.....	28
7.1.1 Samordning.....	28

7.1.2	Stödsystemet:	29
7.1.3	Regelverk.....	31
7.2	Arbetet framåt i uppdraget	31

Bilagor

Bilaga 1 En modell för ekosystemutformning

Bilaga 2 Kartläggning av nationellt offentligt stöd till startups och scaleups

Bilaga 3 Myndighetsgemensamt inspel framtida sammanhållningspolitik

Sammanfattning

Regeringen har gett Vinnova i uppdrag att samordna och effektivisera det offentliga stödet till startups och scaleups (KN 2024/01060). Uppdraget är treårigt, och ska genomföras i samråd med Almi, Business Sweden, Energimyndigheten, Tillväxtanalys och Tillväxtverket (i rapporten kallade aktörerna i uppdraget). Detta är en delrapportering av uppdragets första verksamhetsår.

Arbetet har fokuserat på ett antal initiativ som bedömts vara angelägna av aktörerna i uppdraget. Initiativen har identifierats baserat på behov och möjligheten att skapa förändring. En kartläggning av befintligt nationellt stöd till startups och scaleups har genomförts för att få ett ingångsvärde för det fortsatta arbetet. Kartläggningen visar att 18 nationella offentliga stödaktörer stöttade målgruppen genom 41 olika stöd under åren 2023-2024. Samverkan i och med EU:s långtidsbudget har varit en viktig del i arbetet och ett gemensamt positionspapper avseende innovation i sammanhållningspolitiken har tagits fram. Vidare har ett inspel till EU:s strategi för startups och scaleups skrivits inom uppdraget. Ett erbjudande till startups inom export har utvecklats och testats ut mot målgrupp. En struktur för överhörning och synkning mellan myndigheter avseende finansiellt stöd för startup- och scaleupföretag har utvecklats och testats under det gångna året. Erbjudanden om stöd publiceras på gemensam sida på verksamt.se. Vinnova gör följande slutsatser och reflektioner av det första verksamhetsåret:

- **Samordning ger resultat.**
En gemensam reflektion från aktörerna i uppdraget är att samordning ger resultat. Exempel utifrån verksamhetsåret i uppdraget visar att samordning tar tid men också gör skillnad. Tex. möjligheter att agera gemensamt på EU-nivå, initiera nya stöd och samla stöd för målgrupp på verksamt.se.
- **Startup-perspektiv vid regelförenklingar.**
Det är angeläget att säkerställa ett startup-perspektiv vid nya regler och vid översyn av befintliga regler för att möjliggöra regelförenklingar.
- **Utveckling av stödsystemet gällande regelverket för statsstöd.**
Statsstödsreglerna i nuvarande form hindrar utvecklingen av stödsystemet för målgruppen och det finns behov av översyn av regelverken.

Under kommande verksamhetsår avser Vinnova och aktörerna i uppdraget att fortsatt arbeta med det svenska perspektivet på realiseringen av EU:s strategi för startups och scaleups. Även EU:s långtidsbudget och initiativ såsom EU:s Innovation Act kommer att vara i fokus. Vidare kommer arbete ske kring resultatet av kartläggningen av stödsystemet samt datautveckling kring målgruppen. Hur stärkt samordning kan skapas och, vid behov, att ta fram konkreta förslag för detta kommer också vara ett viktigt område för fortsatt arbete.

1 Uppdraget

Regeringen har gett Vinnova i uppdrag att samordna och effektivisera det offentliga stödet till startups och scaleups (KN 2024/01060). Uppdraget är treårigt, med slutrapportering augusti 2027 och ska genomföras i samråd med Almi, Business Sweden, Energimyndigheten, Tillväxtanalys och Tillväxtverket. Uppdraget ska delrapporteras varje år. Detta är en första delrapportering av uppdraget.

Uppdraget har tilldelats Vinnova utan särskilda medel och finansieras inom ramen för Vinnovas och samarbetsparternas ordinarie verksamhet. I uppdragsskrivningen framgår att Vinnova ska etablera och koordinera en struktur för bättre samordning av det offentliga stödet till startups och scaleups. I uppdraget anges fyra delmål:

- Ett mer effektivt, sammanhängande och överblickbart offentligt stödsystem för utveckling och tillväxt i startups och scaleups.
- En stärkt koordinering av myndigheters finansiering och finansieringsrådgivning (på regional, nationell och EU-nivå) för startups och scaleups.
- En stärkt koordinering av myndigheters insatser för investerings- och exportfrämjande för startups och scaleups.
- Ökade förutsättningar att följa upp utvecklingen på området för startups och scaleups.

2 Begrepp

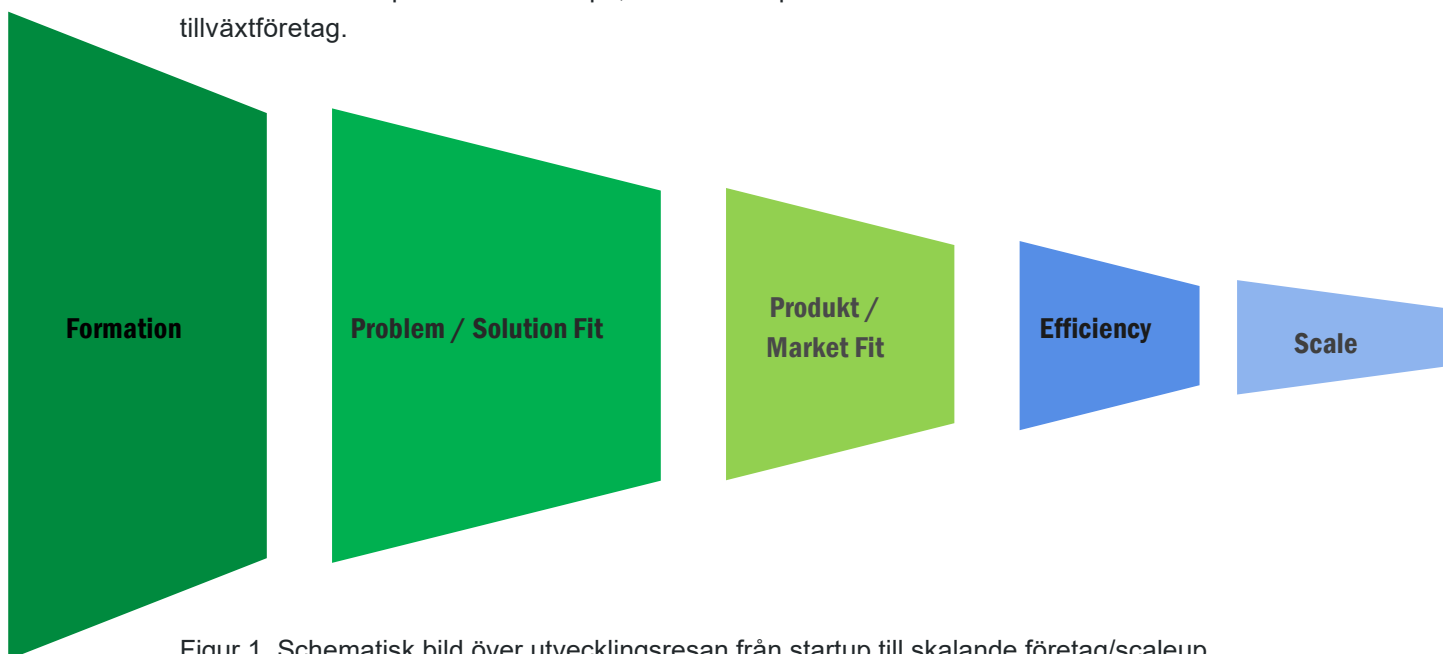
Här beskrivs centrala begrepp så som de används i denna rapport.

Innovation	Avser i detta sammanhang nytt och värdeskapande för kunder och företagen själva. För företaget handlar om förmågan att leverera kundnytta, lönsamhet, konkurrenskraft och tillväxt under hållbara former – ekonomiskt, ekologiskt och socialt.
SMF	Med små och medelstora företag, SMF avses företag med mindre än 250 anställda där företag med under 50 anställda är småföretag. Startups och i stort sett alla scaleups är SMF.
Startups	Nystartade företag med en innovativ affärsidé och unika kunskaps- och/eller teknikutgångar som ger dem ett tidsförsprång på marknaden och en potential att bli scaleups. I begreppet "nystartade" inkluderas även den formationsfas som inträffar innan ett bolag registrerats formellt. Nystartade företag ska inte ha eller har inte haft produkter på marknaden utan dessa är under utveckling tillsammans med utvecklingen av en skalbar affärsmodell. Generellt är en startup inte äldre än 10 år, men detta varierar stort utifrån vilken bransch ett startup är verksamt inom.
Scaleups	Ett företag som har en genomsnittlig årlig tillväxt i antal anställda eller omsättning på minst 20 procent under en treårsperiod, med en bas på tio eller fler anställda i början av perioden.

3 En modell för ekosystemutveckling

Det offentliga stödsystemet för SMF är en central del av ekosystemet för startups och scaleups. Ekosystem har blivit ett populärt begrepp i modern innovationslitteratur. Begreppet används i olika sammanhang vilket innebär att det kan få olika innehåll och betydelse beroende på kontext. En gemensam modell ger oss ett gemensamt språk och gemensamma verktyg för att förstå och vidareutveckla olika typer av ekosystem för innovativa företag.

Centralt i modellen är de faser som innovationen går igenom i sin utveckling. Om ett företag ska betraktas som en startup eller scaleup beror på i vilken fas av utvecklingsresan företaget befinner sig i. De olika faserna framgår och förklaras i figur 1 nedan. Alla startup blir inte scaleups, men de har potential att bli skalande tillväxtföretag.

Figur 1. Schematisk bild över utvecklingsresan från startup till skalande företag/scaleup.

Fem faser i innovationsresan från idé till skalande företag:

1. Med **Formation** avses den fas då affärsidén och teamet som ska realisera idén formas.
2. Med **Problem/Solution Fit** avses den fas då man validerar att lösningen affären bygger på löser ett tillräckligt stort och attraktivt problem på en given marknad, och att industrin som man samarbetar och konkurrerar i är attraktiv och där den tilltänkta lösningen troligtvis är väsentligt bättre än kundernas alternativ (dvs man validerar konkurrensfördelarna).
3. Med **Product/Market Fit** avses den fas då värdeerbjudandet från den förgående fasen utvecklas till en affärsmodell och en fungerande säljprocess. Det här innebär att man validerar värdeerbjudandet och affärsmodellen i

verkliga affärer. Fasen bygger alltså på att en första säljbar produkt tas fram och en säljprocess utvecklas. Valideringen sker således genom att man erhåller de första betalande kunderna som därigenom bekräftar både produktens egenskaper, affärsmodell och säljprocess.

4. Med **Efficiency** avses den fas då industrialiseringen och förutsättningarna för skalning av affären utvecklas och trimmas. Efficiency-fasen kan ses som en förfining och förlängning av Product/Market-Fit-fasen (P/M-Fit). Under denna fas övergår en Minimal Viable Product till en slutgiltig skalbar produkt (vilket innebär att skalbar produktion måste etableras), "Tillväxtmotorn" i affärsmodellen trimmas och en repeterbar produktförsäljning etableras (organisatoriskt och processmässigt). Att utveckla och trimma "tillväxtmotorn" innebär att man säkerställer att kostnaderna vid skalning (t ex produktion, leveranser, kundanskaffningskostnader etc) växer långsammare än intäkterna vid repeterbar försäljning/omsättningstillväxt.
5. Med **Scale** avses den fas då resultaten från den föregående fasen omsätts i aggressiv och snabb omsättningstillväxt med säkerställd lönsamhet/marginal.

Till de olika faserna krävs olika typer av resurser. Teamutveckling, talang och nätverk är särskilt viktiga i början av innovationsresan. Test- och demomiljöer är viktiga i fasen product market fit och kapital är centralt i de senare faserna.

För att öka antalet start och scaleföretag i ekosystemet finns tre olika angreppssätt för utveckling. Det första är att öka antalet företag i formationsfasen. Genom att öka inflödet av företag ökar också sannolikheten att få fler företag som lyckas. Ekosystemutveckling kan också ske genom att försöka öka hastigheten för ett bolag att ta sig igenom de olika faserna. Ett tredje sätt är att försöka minska avsmalningen så att fler bolag tar sig igenom faserna tex. genom förbättrad affärsutveckling. Bilaga 1 beskriver närmare den analysmodell som Vinnova valt för att beskriva och analysera ekosystemförhållanden för innovativa företag i Sverige.⁴

---

⁴ Modellen har också omsatts till en handbok av Vinnova för praktisk tillämpning för utveckling av innovationsekosystem [Ny playbook för innovations-ekosystem | Vinnova](#)

4 Ekosystemet för startups och scaleups

4.1 Nuläget

Sweco har inom regeringsuppdraget genomfört en kartläggning och analys av det nationella offentliga stödet till startups och scaleups. Arbete sammanfattats i rapporten "Kartläggning av nationellt offentligt stöd till startups och scaleups - En utgångspunkt för effektivisering av stödet"⁵. Målgruppen för rapporten är aktörerna inom regeringsuppdraget, men den kan även vara av intresse för andra aktörer som vill ha en översikt över det offentliga stödsystemet eller söker metoder för kartläggning av stödsystem.

Kartläggningen visar att 18 nationella aktörer erbjuder stöd till målgruppen, både direkt till företag och indirekt via intermediära aktörer som inkubatorer, science parks och innovationskontor. Totalt har 46 stödinsatser kartlagts och analyserats. Stöden täcker hela innovationsresan men är särskilt koncentrerade till mittenfaserna – Product/Solution Fit, Product/Market Fit och Efficiency – både sett till antal insatser och tillgång till resurser.

Merparten av stöden består av kapital i form av bidrag, lån eller riskkapital. Tjänstebaserade stöd fokuserar främst på kunskap, kompetens och nätverk, medan insatser kopplade till testinfrastruktur samt kund- och marknadstillgång är relativt få. Drygt hälften av stöden är projektfinansierade och tillgängliga via tidsbegränsade utlysningar, vilket skapar osäkerhet över tid.

Stödsystemet är huvudsakligen branschneutralt men innehåller tematiska insatser inom till exempel deeptech, klimat och hållbar omställning. Trots att de flesta stöd är formellt nationella visar kartläggningen på regionala skillnader i faktisk tillgång. Systemet präglas av viss fragmentering, brist på långsiktighet, avsaknad av gemensam målgruppsdefinition och begränsande regelverk som kan skapa geografiska inlåsningseffekter. Vidare så varierar antalet aktörer som söker nationellt stöd inom varje region vilket förstärker skillnaderna mellan regionerna. Ett exempel är Västra Götalandsregionen där flertalet intermediärer såsom science parks och inkubatorer som söker och erhåller nationella medel medan andra regioner endast har en eller ett fåtal aktörer som kan attrahera nationellt kapital.

Samtidigt, menar Sweco, att det finns flera styrkor att bygga vidare på: väletablerade aktörer, tematiska spetsområden och ett överblickbart antal centrala stödgivare. En schematisk bild över stödsystemet visualiserar nuläget i det nationella offentliga stödet

---

⁵ Bilaga 2 Kartläggning av nationellt offentligt stöd till startups och scaleups

utifrån faserna i innovationsresan i figur 2 nedan. En slutsats i Swecos rapport är att avsaknaden av nationell data kring målgruppen och det nationella och regionala stöd företagen erhåller gör det svårt att följa dessa företag och stödsystemet för dem.

En nulägesbild av målgruppen som stödsystemet ska stötta ges i rapporten "State of the Swedish tech ecosystem"⁶. Den visar att en stark startuptillväxt i Sverige trots pågående lågkonjunktur. Rapporten lyfter bland annat:

- €2,3 miljarder i riskkapital investerat under 2024
- #1 i Europa per capita för VC-investeringar sedan 2020
- €319 miljarder i total ekosystemvärdering
- 46 unicorns skapade hittills
- 2 200+ startups i pipeline, starkt fokus på klimattech, deeptech och life science

---

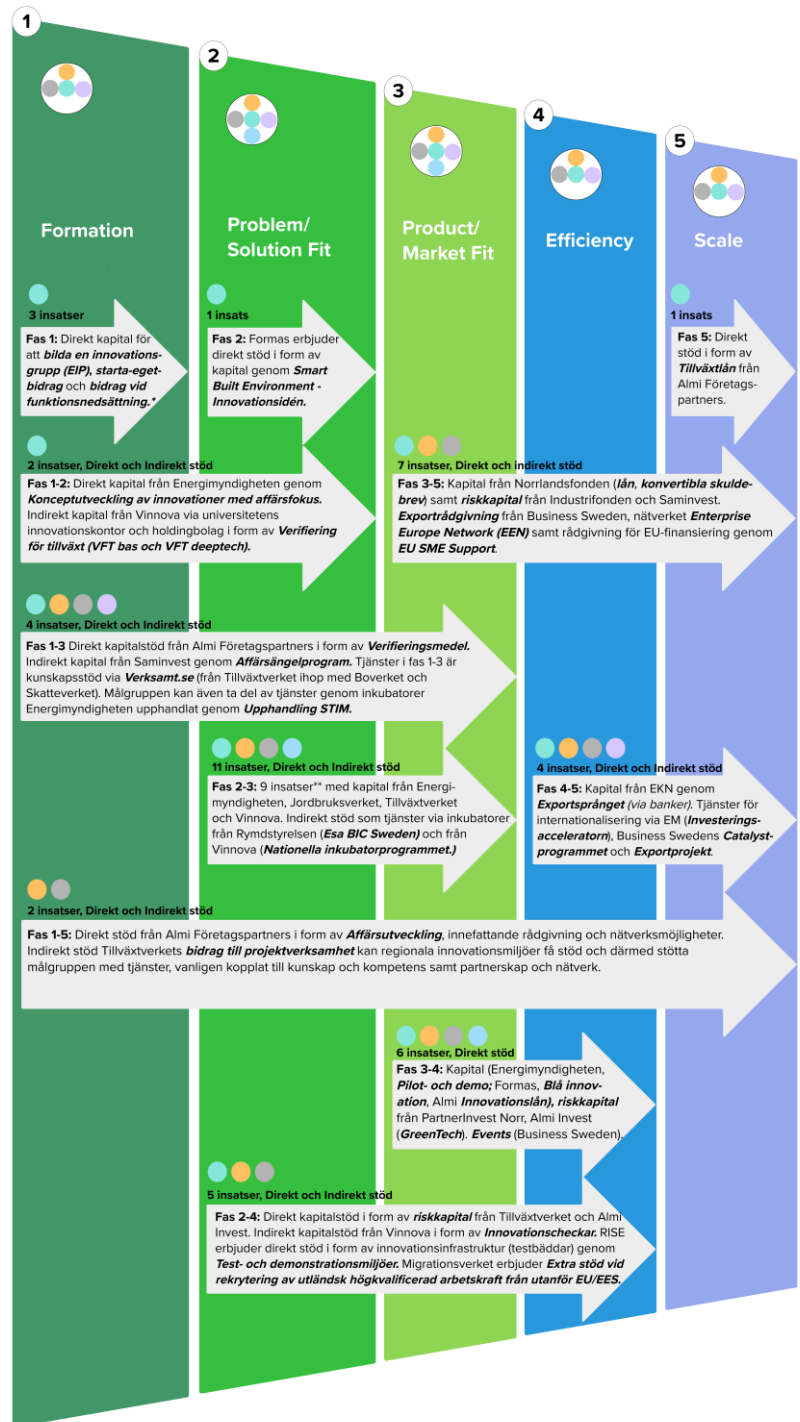
⁶ [The State of the Swedish Tech Ecosystem | Dealroom.co](#)

46 kartlagda stödsatser

18 nationella stödaktörer

Typ av stöd till målgruppen

- Kapital
- Kunskap och kompetens
- Partnerskap och nätverk
- Innovationsinfrastruktur (testbäddar)
- Kunder och marknader

*Före ansökan om innovationsstöd kan målgruppen söka stöd för att sätta samman en grupp (EIP, Jordbruksverket). I fas 1 finns även insatser från Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.
** De 9 insatserna inkluderar: Energimyndigheten: **Verifiering av innovationer med kund** (Energimyndigheten); **Stöd till innovationsprojekt (EIP)** (Jordbruksverket); **Främjandestöd - innovationsstöd** och **Innovationsstöd - övrigt** (Tillväxtverket); **Eurostars**, **Innovativa startups**, **Planeringsbidrag inför internationell ansökan**, **Impact Innovation Start/Scale**, **Acceleration av deeptech-företag** (Vinnova).

Figur 2: Visualisering av stödsystemet för startups och scaleups, Sweco juli 2025

4.2 Utmaningar i ekosystemet för startups och scaleups

Sveriges innovationsekosystem är litet och kan inte i något avseende konkurrera internationellt med storlek i absolut mening. Konkurrenskraft och attraktionskraft i Sveriges innovationsekosystem baseras i stället på effektivitet och djup i samverkan och synergier mellan olika aktörer i ekosystemet.

Främjarsystemet för Sveriges start- och scaleföretag är i stor utsträckning sammanlänkat med främjarsystemet för innovativa små och medelstora företag och det generella företagsfrämjandet. Företagsfrämjandet utformas och genomförs i stor utsträckning inom den regionala utvecklingspolitiken. Regionerna har det regionala utvecklingsansvaret men är beroende av statens insatser inom många olika politikområden, och därmed av flera statliga myndigheter och departement. Samverkan mellan sektorer och förvaltningsnivåer är därför centralt i det regionala utvecklingsarbetet. Riksrevisionens granskning av den regionala utvecklingspolitiken visar att förutsättningarna för samordning och samverkan brister dock på både nationell och regional nivå.⁷

Riksrevisionens granskning pekar på bristande tydlighet, långsiktighet och helhetsperspektiv i styrning och organisering av statens insatser, vilket leder till brister i samverkan mellan sektorer och förvaltningsnivåer och brister i utvärdering av politikens samlade effekter. Styrningen av regioner och myndigheter är ofta kortsiktig och otydlig.⁸ Regeringens uppdrag till myndigheter, erbjudanden till regioner och utlysningar till regioner via myndigheter är ofta kortvariga insatser som saknar långsiktighet. Ibland även med kort framförhållning. Finansieringen av det regionala utvecklingsarbetet sker till stor del med projektmedel över några år. Swecos kartläggning av stödsystemet visar att drygt hälften av de 46 kartlagda stöden är projektfinansierade och tillgängliga via tidsbegränsade utlysningar, vilket skapar osäkerhet över tid för företagen. Resultatet blir också en kortsiktighet och ryckighet som passar dåligt med samverkan över sektorer och nivåer, regioners interna planering och processer och möjligheterna till långsiktigt lärande. Regionerna har olika kapacitet att hantera det regionala utvecklingsansvaret och är ofta beroende av samverkan med statliga myndigheter.⁹ En ökad koordinering mellan nationella myndigheter kan på ett bättre sätt möta den regionala nivån och dess förutsättningar.

Det svenska innovationsekosystemet står inför flertalet utmaningar; ett fragmentiserat innovationsstödsystem och brist på koordinering för strategier och insatser.

---

⁷ Den regionala utvecklingspolitiken– svaga förutsättningar för ett effektivt samlat statligt agerande RIR 2022:8

⁸ Den regionala utvecklingspolitiken– svaga förutsättningar för ett effektivt samlat statligt agerande RIR 2022:8

⁹ Den regionala utvecklingspolitiken– svaga förutsättningar för ett effektivt samlat statligt agerande RIR 2022:8

Ett fragmentiserat innovationsstödsystem

Svenska innovativa små och medelstora företag möter idag ett fragmenterat innovationsstödsystem med ett stort antal underkapitaliserade aktörer med kortsiktiga, och ibland överlappande stöd till företagen. Fragmenteringen beror till stor del på brist på koordinering mellan olika kortsiktiga, projektbaserade, regionala och nationella insatser som hindrar möjligheten att bygga upp långsiktigt hållbara verksamheter. Regionala inlåsnings skapar idag ett ineffektivt stödsystem med mycket administration och kortsiktiga satsningar för företagen.¹⁰ Bristen på ett koordinerat samarbete mellan nationella stödaktörer kring insatsers utformning och implementering samt tillämpning av regelverk, t ex statsstödsregler, skapar bland annat hinder för aktörer som vill samfinansiera från flera källor och bygga större insatser.¹¹ För att stärka utvecklingen av regionala ekosystem och samverka över regiongränserna behöver den nationella koordineringen fungera väl för att möta den regionala nivån mer samordnat från nationellt håll. Tillväxtanalys uppdrag att se över hur det statligt finansierade företagsfrämjandet¹² kan bli så effektivt och ändamålsenligt som möjligt beskriver det svenska stödsystemet som "komplext och komplicerat". I delrapporteringen av uppdraget föreslås ett antal åtgärder för samordning på Regeringskansliet för att förbättra samordningen i ett första steg.

Brist på koordinering av strategier och insatser

Liksom företagen, så möter även de innovationsfrämjande aktörerna ett fragmentiserat finansieringssystem från myndigheter. Offentliga medel har under många år bidragit till att vi i dag har ett stort antal innovationsmiljöer i Sverige som är viktiga hörnstenar i Sveriges ekosystem för innovation. Nyckelaktörer i dessa innovationsmiljöer är inkubatorer, science parks och universitetens innovationskontor. Nationella medel finansierar ofta projektverksamhet som miljöerna bedriver, ofta i kombination med lokal och regional finansiering.

De flesta regionala eller kommunala stödsystemen kan inte erbjuda all den expertis som ett företag behöver från start till och med skalning. Detta accentueras då man sätter Sverige i ett internationellt sammanhang. Därför behövs en nationell samverkan och koordinering av stödsystemet och tillgången till expertis så att ett företag får tillgång till den expertis den behöver oavsett var i Sverige man är lokaliserad och var i Sverige den nödvändiga expertisen finns tillgänglig. Detta är oftast inte möjligt i dag på grund av att regional eller kommunal finansiering av stödsystemaktörer (inkubatorer, science

---

¹⁰ Regionala inlåsnings effekter – effekter och konsekvenser på möjligheterna att ge rätt stöd till rätt bolag oavsett geografisk hemvist. SISP april 2023

¹¹ Hinder för samfinansiering av innovationsprojekt - med fokus på regionala medel, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Vinnovamedel, januari 2023

¹² [Ett effektivt och ändamålsenligt företagsfrämjande](#), Slutrapporteras jan 2026

parks etc) inte tillåter att expertis inom den egna regionen stöttar vare sig stödsystemaktörer eller företag utanför den egna regionen.

De regionala och lokala inlåsningarna hos inkubatorer och science parks är en stor brist i det svenska innovationsekosystemet. Sverige kommer aldrig att ha tillräckliga resurser för att bygga upp all expertis över hela landet och inom alla områden, utan måste vara effektivt i att tillgängliggöra regional spetskompetens och resurser som byggts upp inom olika områden. I dagsläget underutnyttjas potentialen i regional specialisering som resurs för alla Sveriges företag i ett nationellt samverkande system.

Statsstödsregelverket innebär utmaningar för finansiering av både innovationsstödsystemet och direkt stöd till innovativa företag. Många intermediärer arbetar med de utvecklingsfaser och utvecklingsområden hos startups där ingen normal marknad existerar. Det handlar om tidiga utvecklingsfaser där de kommersiella och/eller tekniska riskerna i kombination med svag betalningsförmåga hos företagen gör privat finansiering eller ett privat tjänsteutbud kommersiellt ointressant. Dessutom saknar startups ofta kunskaper för att kunna vara en professionell beställare av konsulttjänster. Detta förstärker de förhållanden som gör att det inte existerar en fungerande kommersiell marknad inom dessa områden. Det finns med andra ord ett tydligt behov av statligt stöd i dessa faser/områden för att komplettera marknadsbristerna. Mer specifikt behövs stöd till intermediärer som effektivt kan adressera dessa marknadsbrister. Det kräver att intermediärernas verksamheter kan etableras, byggas upp och drivas långsiktigt. De behöver således långsiktig driftfinansiering, särskilt som ingen kommersiell verksamhetsmodell kan tillämpas för att motivera investeringar, täcka driftkostnader och eventuella avkastningskrav. För närvarande måste kostnadstäckning ske genom olika typer av projektfinansiering som domineras av statliga medel där de statliga finansierarna tolkar intermediärerna som ekonomiska verksamheter och därmed blir de föremål för statsstödsreglerna och måste normalt finansiera 50% av kostnaderna själva vilket är en svårighet. Detta skapar två utmaningar (1) medfinansiering (2) en ständig jakt på projektfinansiering som skapar kortsiktighet, fragmentering och stor overhead bl.a. kopplat till sökkostnader. Projektfinansiering skapar inte heller trygga, långsiktiga anställningsformer, vilket bidrar till hög personalomsättning och därmed förlust av strukturkapital. Statsstödsreglerna är också hindrande för finansiering för innovativa företag, i synnerhet deeptechstartups, och många forskningsintensiva startups har en lång komplex innovationsresa från idé till marknadsintroduktion. Artikel 22's krav i GBER på att bolaget måste vara yngre än 5 år vid beslutet om statligt stöd skapar många problem för finansiering för dessa företag.

För att stärka utvecklingen av regionala ekosystem, samverkan över regiongränserna och utmaningar med regelverk såsom statsstöd behöver den nationella koordineringen fungera väl för att möta den regionala nivån mer samordnat.

5 EU:s strategi för startups och scaleups

Den nya kommissionen tillträdde år 2024 och Ekaterina Zaharieva utsågs till kommissionär med ansvar för startups och scaleups. En task force har etablerats direkt kopplad till kommissionären som spänner över flertalet direktorat. En del i uppdraget för den nya kommissionären var att ta fram en strategi för startups och scaleups. Vinnova har genom regeringsuppdraget samlat inspel från svenska aktörer till en gemensam inlägga för den öppna konsultationen av strategin¹³. Huvudbudskapen i inspelet var utveckling av ekosystem, regelförenkling och vikten av 28regimen. Den 28 maj presenterades EU:s strategi för startups och scaleups "Choose Europe to start and scale". Vinnova välkomnar strategin och dess inriktning och anser att den adresserar centrala utmaningar med förslag till lösningar. En strategi specifikt för startups och scaleups är viktig. Det är också viktigt att den är på EU-nivå för att möjliggöra en starkt tillväxt i Europa. Strategin bidrar till att synliggöra vikten av dessa företag för tillväxt, global omställning och resiliens i Europa.

Strategin fokuseras på att minska fragmenteringen av den interna marknaden och regelbördan där 28-regimen och European Innovation Act är hörnstenar i genomförandet av strategin. Särskilt 28-regimen kommer att vara viktigt och Vinnova ser ett behov av aktivt deltagande från svenskt håll i kommande dialoger för att påverka realiseringen både utifrån svenskt startup-perspektiv och utifrån Sverige som ett litet exportberoende medlemsland i EU.

Strategin innehåller således många positiva initiativ som vi välkomnar, till exempel att den:

- Genom sina initiativ adresserar förbättrad tillgång till kapital och ökar exit-möjligheterna för investerare i Europa.
- Förbättrar incitamenten och förutsättningarna för kommersialisering av forskning i Europa (inkl stärkt utbildning i entreprenörskap).
- Förbättrar möjligheter för startups och scaleups att få tillgång till forsknings- och innovationsinfrastrukturer som finns inom akademien.
- Underlättar och förbättrar möjligheterna att attrahera och anställa högkvalificerad expertis/talanger.
- Förbättrar förutsättningarna för innovationsupphandling både i civilt och militärt syfte.

I strategin ingår också initiativ för att förbättra uppföljningen av strategins genomförande. Det innebär till exempel att ta fram en EU-gemensam definition av startups och scaleups. Strategin aviserar att definitionerna kommer att vara klara Q1 2026. Dock saknas en översyn av begreppet "innovativa företag" vilket förekommer i

---

¹³ Inspelet från Vinnova mfl: [Feedback from: Vinnova](#)

strategin och statsstödsreglerna. Aktörerna i regeringsuppdraget kommer att fortsätta utvecklingsarbetet kring definitionerna i dialog med Sweden Startup Nation under hösten. Definitionerna på EU nivå kommer att bli viktig för uppdraget att förhålla sig till.

Det finns dock områden där vi anser att strategin har svagheter eller otydligheter som Sverige bör vara uppmärksam på och där vi som medlemsland proaktivt behöver bidra till att stärka förhållandena för startups, scaleups samt innovationsdriven förnyelse och konkurrenskraft:

- Det finns en alltför ensidig tilltro till strategisk teknikutveckling som motor i ekonomin. Det får flera implikationer som att forskning, tekniköverföring, produktutveckling och immaterialrättsligt skydd av kunskaps- och tekniktillgångar blir centrala för strategin. Kunskap- och tekniktillgångar är bränslet i ekonomin – det som är motorn i ekonomin är det högpresterande entreprenörskapet och dess förmåga att uppfinna och utveckla banbrytande affärer baserad på kunskaps- och tekniktillgångar. Högkvalitativt "kunskapsbränsle" skapas genom affärsstrategisk hantering av immateriella tillgångar, inte genom patentering och annan typ av immaterialrättsligt skydd. Affärsstrategisk hantering av immateriella tillgångar handlar i grunden om förmågan att identifiera, fånga, hävda ägarskap och dokumentera sina immateriella tillgångar. Detta kombinerat med en förmåga att upprätta och förhandla fram ändamålsenliga avtal kring tillgångarna avgör ett företags möjligheter till attraktivitet, konkurrenskraft och potentiellt värdeskapande. Vinnova har tillsammans med PRV under ett flertal år drivit betydelsen av affärsstrategisk hantering av immateriella tillgångar och hoppas detta också kan få genomslag inom EU.
- En svaghet i strategin kopplat till ovanstående är att entreprenörskapets roll i förnyelsen av den europeiska ekonomin och den europeiska konkurrenskraften inte är tillräckligt omhändertagen. Några exempel på områden där detta får betydelse men som inte tas omhand tillräckligt tydligt:
  - För värdeskapande av forskningsbaserade kunskaps- och tekniktillgångar ("knowledge valorisation") så är entreprenörskapet en central hörnsten och därför borde det vara en central och betydelsefull del av europeisk forsknings- och innovationspolitik.
  - Entreprenöriellt drivna framväxande marknader utvecklas och växer under andra förhållanden än mogna marknader där etablerade företag konkurrerar om marknadsandelar. Konkurrens- och konkurslagstiftning är exempel på områden som av dessa skäl kräver andra utgångspunkter än de som råder för mogna marknader. Strategin tar till exempel upp "insolvency act" men det framgår inte tydligt vad som avses åtgärdas för att förbättra situationen för startups och scaleups.
- Förhållandena mellan EU-nivån och den nationella nivån vad gäller finansieringsförhållanden och policyutveckling är otydlig. Den kanske viktigaste komponenten i detta är statsstödsreglerna som reglerar den nationella nivåns möjligheter att stötta startups och scaleups. Idag är statsstödsreglerna i huvudsak utformade för mogna konkurrensutsatta marknader och fokuserade

på att medlemsländernas interventioner inte snedvrider konkurrensen på den interna marknaden medan finansiering från EU-nivån inte behöver ta hänsyn till denna typ av snedvridning. Strategin indikerar ett behov av att se över statsstödsreglerna men är otydlig i hur detta ska genomföras och vad det ska resultera i.

Vinnova avser att hösten 2025 tillsammans med aktörerna i uppdraget och Regeringskansliet föra dialog om möjliggörande faktorer för genomförandet av strategin för Sverige, särskilt med fokus på 28-regimen.

6 Delrapportering utifrån uppdragets mål

Med utgångspunkt i målen i uppdraget har aktörerna tillsammans identifierat ett antal initiativ som vi arbetat med under året. Olika aktörskonstellationer har deltagit i olika delar. Initiativen har identifierats baserat på behov och möjligheter att skapa förändring. Initiativen har avsett:

- Kunskapsbehov kring faktisk utformning av stödsystemet
- Möjligheter till samverkan i och med EU:s långtidsbudget
- Gemensamt inspel till EU:s startup- och scaleupstrategi
- Behov av exportkunskap för startups
- Synkning av finansieringserbjudanden till startups och scaleups
- Förutsättningar för analys av målgruppen

Under det gångna verksamhetsåret har regeringsuppdraget presenterats och diskuterats i tre externa sammanhang. Medlemsmöte för SIPS medlemmar, Nätverket för regionala innovationsstrategier (RND FOI) och i möte med Innovationskontoren.

Nedan beskrivs de genomförda initiativen kopplade till respektive delmål i uppdraget. Uppdraget har fyra delmål, se även kapitel 2.

6.1 Delmål 1

Ett mer effektivt, sammanhängande och överblickbart offentligt stödsystem för utveckling och tillväxt i startups och scaleups.

Vinnova har tillsammans med aktörerna i uppdraget identifierat följande två initiativ som kompletterar det arbete som redan görs och som bedömts som angelägna:

- En kartläggning av stödsystemet för startups och scaleups. (avsnitt 6.1.1)
- Möjligheter till utveckling av stödsystemet kopplat till EU:s kommande långtidsbudget. (avsnitt 6.1.2)

Sedan tidigare finns flertalet samarbetsinitiativ mellan nationella myndigheter för att utveckla stödsystemet för innovativa företag. Till exempel en statsstödstaskforce där Vinnova och Tillväxtverket utvecklar sitt arbete kring tillämpningen statsstöd i termer av samstämmighet och förenkling ut mot intermediärer och företag exempelvis via gemensamma blanketter eller anvisningar. I statsstödsarbetet ingår frågor kring hur det statliga stödet till utveckling av stödsystemet kan utformas givet statsstödsreglerna eftersom statligt ägda och statligt finansierade inkubatorer, science parks etc betraktas

som ekonomiska verksamheter. Därmed måste de finansieras till stor del genom privat medfinansiering vilket de normalt inte har resurser till.

Ett annat samarbete är Team Sweden tech där Business Sweden håller ihop arbetet, som bland annat inkluderar Vinnova och Tillväxverket, som syftar till samordning för målgruppen inom internationaliseringsfrågor. Vidare finns också mötesplatser/nätverk som syftar till samordning inom stödsystemet såsom Regional Nationell Dialog Forskning och Innovation nätverket (RND FOI) och Sveriges innovationsriksdag (SIR). RND FOI drivs gemensamt av Tillväxtverket och Vinnova och samlar samtliga 21 regionalt utvecklingsansvariga, Regeringskansliet och ett antal myndigheter. SIR är en årlig mötesplats som arrangeras av SISP för aktörer som arbetar med att främja, stärka och utveckla innovation och näringsliv. Samtliga dessa samverkansforum bidrar redan idag till ett mer effektivt och sammanhängande stödsystem.

Vidare har Tillväxtanalys i uppdrag att se över hur det statligt finansierade företagsfrämjandet kan bli så effektivt och ändamålsenligt som möjligt.¹⁴ Vinnova har haft flertalet avstämningar med kansliet för uppdraget för överhörning och delning av kunskap och underlag mellan uppdragen.

6.1.1 Kartläggning av nationellt offentligt stöd till startups och scaleups

För att skapa en gemensam utgångspunkt och kunskapsbild över det offentliga stödsystemet till startups och scaleups i uppdraget har en kartläggning genomförts. Kartläggningen och dess resultat beskrivs i kapitel 4 "Nulägesbild", i detta avsnitt beskrivs arbetsprocessen. Syftet med kartläggningen var att skapa en nulägesbild hur stödsystemet för startups och scaleups ser ut idag när det gäller offentligt stöd, både direkt stöd till företag och indirekt stöd via intermediärer. Med nuläge avses i detta fall stöd till målgruppen under åren 2023-2025 som är genomförda eller planerade. Slutresultatet visar vilket stöd de olika offentliga aktörerna idag ger målgruppen.

Utöver kartläggningen av stödet så har även en rapport som syntetiserar rekommendationer för utveckling av ekosystemet från tidigare rapporter och utvärderingar beställts inom uppdraget. Detta för att samla utvecklingsbehov och förslag för ekosystemet för startups och scaleups som redan är kända. Uppdraget genomfördes av konsultföretaget SWECO under våren 2025.

Aktörer i systemet har haft möjlighet att bidra och ge återkoppling kring underlaget som tagits fram vid två tillfällen. Dels vid RND FOI-mötet 1 april på Vinnova, samt vid en workshop 22 april där aktörerna i uppdraget, tre regionalt utvecklingsansvariga samt Regeringskansliet deltog.

Arbetet med att kartlägga stödsystemet har varit utmanande och flera svårigheter har identifierats så som:

---

¹⁴ [Ett effektivt och ändamålsenligt företagsfrämjande - Tillväxtanalys](#), Slutrapporteras jan 2026

- Olika definition av målgruppen eller ingen definition av målgruppen företagsfrämjande aktörer.
- Projektbaserade stöd, vilket gör det svårt skapa överblick när stöd är tillfälliga.
- Stödsystemet är komplext vilket gör avgränsningar svåra.
- Svårigheter med data om målgruppen.

6.1.2 Möjligheter till utveckling i stödsystem i och med EU:s kommande långtidsbudget

EU:s medel är centrala för det nationella stödsystemet i en generell bemärkelse och så också i stödsystemet för startups och scaleups. En ny långtidsbudget för EU kommer att träda i kraft 2027 och förändringar i budgeten kan komma att påverka stödsystemet. Både Horisont och sammanhållningspolitiken är viktiga delar ur ett innovationsperspektiv för företagen i EU. Arbetet med ny långtidsbudget är påbörjat sedan länge och behov av samordning på nationell nivå identifierades tidigt i arbetet med regeringsuppdraget.

Inom ramen för detta regeringsuppdrag så initierades en gemensam skrivelse avseende sammanhållningspolitiken från Generaldirektörerna på Energimyndigheten, Naturvårdsverket, Tillväxtverket och Vinnova till statsråden Ebba Bush och Peter Kullgren. Tillväxtverket har varit sammanhållande i arbetet. Den gemensamma skrivelsen fastställer att:

- Innovation är centralt för Europas konkurrenskraft.
- Innovation är centralt för sammanhållningspolitiken.
- Den platsbaserade innovationspolitiken som sammanhållningspolitiken representerar, där samtliga regioner i Europa kan arbeta med att utveckla innovationskapaciteten, är viktig och kompletterar den konkurrensbaserade innovationspolitiken som till exempel den föreslagna Konkurrenskraftsfonden och Horisont.
- Som ett resultat av skrivelsen bjöd budgetkommissionären Piotr Serafin in de fyra generaldirektörerna för samtal om kommande långtidsbudget vid sitt besök i Sverige. Det finns också stora likheter mellan den gemensamma skrivelsen och skrivelsen med de svenska ståndpunkterna för sammanhållningspolitiken. Den gemensamma skrivelsen finns med som bilaga 3 till rapporten.

6.1.3 Inspel till EU:s strategi för startups och scaleups

Vinnova har inom uppdraget bjudit in aktörerna att bidra till ett gemensamt inspel till EU:s strategi för startups och scaleups. Inspelet delades med kommissionen i den öppna konsultationen¹⁵ Exempel på aspekter i inspelet var:

- Behov av att utveckla ekosystemen i Europa baserade på regionala/lokala förutsättningar.

¹⁵ Länk till det gemensamma inspelet: [Feedback from: Vinnova](#)

- Förbättra förutsättningarna för deeptechföretag.
- Hantera utmaningarna med statsstödsregelverket.
- Entreprenörskapets betydelse för att nyttiggöra innovation.

6.2 Delmål 2

En stärkt koordinering av myndigheters finansiering och finansieringsrådgivning, på regional, nationell och EU-nivå, för startups och scaleups.

6.2.1 Finansieringssynk

Aktörerna i uppdraget har identifierat ett behov av att synkronisera sina erbjudanden om finansiering till företagen. Energimyndigheten, Tillväxtverket och Vinnova har utvecklat och testat en struktur för överhörning avseende stödet för startup- och scaleupföretag sk. "Finansieringssynk". Målet är en stärkt koordinering i systemet och mer träffsäkra erbjudanden till företagen. Synken avgränsas i detta första skede till att endast inkludera de tre myndigheterna och utlysningar med finansiering direkt ut mot företag. Tre möten har genomförts under jan-juni 2025. Resultaten delas sedan med SISP och Almi samt läggs ut på en gemensam sida på verksamt¹⁶. Ytterligare ett resultat är att en struktur för att dela information om erbjudanden mellan myndigheterna nu har etablerats.

En reflektion i synken är att erbjudandena till målgruppen inte bedöms vara överlappande. Behovet ligger snarare i att kunna hänvisa företag rätt mellan myndigheterna. Lärdomar från arbetet är att det informella samtalet är avgörande för att kunna dela information om planerade men icke beslutade utlysningar. Ett lärande mellan myndigheterna möjliggörs också i mötena, t.ex. om AI i bedömningsstöd, nyttjande av TRL-nivåer och trender i typer av ansökningar. Till hösten 2025 tar Energimyndigheten över ansvaret för synken och avser utveckla den med tillfällen för tematiskt lärande. Möjligheten att inkludera fler aktörer i synken ska också undersökas framöver.

---

¹⁶ [Samarbete ska underlätta för expansiva bolag - verksamt.se](https://www.verksamt.se)

6.3 Delmål 3

En stärkt koordinering av myndigheters insatser för investerings- och exportfrämjande för startups och scaleups.

Sedan tidigare sker en viss koordinering inom export- och investeringsfrämjande för startups och scaleups. Regeringens strategi för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft¹⁷ är central i koordineringen av export- och investeringsfrämjandet. Team Sweden tech är ett samarbete med koppling till regeringens strategi och består av Business Sweden (sammankallande), Energimyndigheten, Vinnova, Svenska Institutet, SISP, Almi Invest och Tillväxtverket. Fokus är att koordinera och samarbeta, samt dela information för att skapa ökad effekt och tydlighet gentemot målgruppen bestående av små/tidiga och innovativa tillväxtbolag med internationella/globala ambitioner, samt bolag inom gruppen deep tech.

Genom Team Sweden Tech har medlemmarna arrangerat gemensamma aktiviteter på internationella techevent, men även tittat på strategiska frågeställningar för Sverige där det finns en möjlighet att tillsammans stötta utvecklingen i Sverige så som rapporten Sweden Tech¹⁸.

Aktörerna i uppdraget har identifierat behov specifika för målgruppen som är i linje och bidrar till regeringens strategi för utrikeshandel. Ett glapp som identifierades tidigt i uppdraget var behovet av kunskap om internationalisering i de tidiga skeden som startups befinner sig i. En sprint om instegsmodul i export för startups har genomförts i uppdraget på detta tema och beskrivs nedan.

6.3.1 Instegsmodul i export för startups

Business Sweden har lett arbetet med att ta fram ett erbjudande till startups inom internationalisering. Aktörerna i uppdraget samt SISP genomförde en workshop i november 2024 för att påbörja utvecklingen av ett nytt erbjudande. Det nya erbjudandet baseras på Business Swedens tidigare erbjudanden till målgruppen samt intervjuer med startups om deras behov. Vid mötet identifierades att stöd i tidigare skeden än den fas som Business Sweden idag erbjuder stöd till skulle vara värdefullt för målgruppen.

Business Sweden, Vinnova och SISP arbetade fram ett koncept för en instegsmodul i tidiga skeden för målgruppen, innan de är redo för internationalisering. Konceptet diskuterades i ett nästa skede med affärsrådgivare från ett antal inkubatorer. Business Sweden arbetade sedan fram ett förslag på digital workshop. Konceptet testades med målgruppen 27 maj 2025.¹⁹ Mötet var digitalt där inkubatorer hade möjlighet att bjuda in

¹⁷ [Strategi för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft - Regeringen.se](#)

¹⁸ <https://www.vinnova.se/nyheter/2025/05/svensk-tech-fortsatter-trotsa-lagkonjunkturen/>

¹⁹ Länk till inbjudan: [Microsoft Virtual Events Powered by Teams](#)

sina startups och ett 40 tal startups deltog. Utvärderingen visar att deltagarna var mycket nöjda med workshoptillfället. Arbetet har således resulterat i ett konkret och nytt stöd för startups i tidiga skeden som nu är en permanent del av Business Swedens erbjudanden.²⁰ Workshopen kommer att genomföras två gånger per år, november och maj. Erbjudandet kommer fortsatt att vara kostnadsfritt och genomföras i samarbete mellan SISP och Business Sweden. Nästa tillfälle är i november 2025.

Att stärka den internationella dimensionen för startups handlar inte enbart om export dvs export i meningen försäljning utanför Sverige. Internationell uppkoppling och resursutbyte är också viktig utanför begreppet export: det handlar om att tidigt förstå konkurrenssituationen internationellt, att tidigt möta kunder internationellt för att validera sitt värde-erbjudande och sin affärsmodell (inkl förståelse för institutionella ramvillkor på olika marknader och dessas implikationer på affären), utveckla tidiga partnerskap, få tillgång till infrastruktur och erfarenhetsutbyte internationellt etc. I denna sprint testades ett erbjudande med avgränsning till att endast avse export och ytterligare dimensioner kring internationalisering kvarstår att utforska i uppdraget om behov bedöms finnas.

6.4 Delmål 4

Ökade förutsättningar att följa upp utvecklingen på området för startups och scaleups

Riksrevisionen konstaterar att det är svårt att utvärdera statens insatser för regional utveckling. De samlade insatserna och finansieringen för regional utveckling är svåra att överblicka. Det är inte heller möjligt att på en övergripande nivå att få en bild av politikens måluppfyllelse. Det saknas också en interventionslogik som kopplar ihop politikens mål, resurser, insatser och aktörer, samtidigt som effektutvärderingar är sällsynta.²¹

Datainsamling, och tillgängliggörande av data, för att skapa bättre överblick över pågående stödinsatser riktat mot nya och växande bolag sker och har skett över tid. Regeringen har initierat ett antal regeringsuppdrag för att förbättra analysen inom näringspolitiken. Avsnitt 6.4.1 nedan summerar de mest relevanta för detta uppdrag. Vinnova ser ett behov av att komplettera befintligt pågående arbetet med ett analytiskt grepp fokuserat specifikt på målgruppen startups och scaleups. Vinnova finansierar därför projektet Sweden Startup Nation som startade våren 2025 och syftar specifikt till

---

²⁰Ur Business Sweden utvärdering (skala 1-10)

To what extent did the workshop provide practical tools or strategies you can apply in your own global expansion efforts? Medelbetyg från respondenter: 7,78

To what extent do you feel you have a better understanding of the key considerations for taking a business global after this workshop? Medelbetyg från respondenter: 8,35

²¹ RIR 2022:8 Den regionala utvecklingspolitiken– svaga förutsättningar för ett effektivt samlat statligt agerande

att utveckla tillgången till kvalitetssäkrad data relaterat till startups och scaleups. Arbetet hittills summeras i avsnitt 6.4.2.

6.4.1 Kringliggande regeringsuppdrag inom analys

Det finns nu flertalet regeringsuppdrag som syftar till att förbättra uppföljningen av företagsfrämjande insatser generellt som även bidrar specifikt till att förbättra uppföljningen av insatser för startups och scaleups.

Tillväxtanalys har fått i uppdrag att i samverkan med Digg, SCB, Tillväxtverket och Vinnova utveckla och införa en myndighetsgemensam metod för informationsutbyte och datadelning. Målet är en bättre överblick och ökad effektivitet i den statliga finansieringen av statligt företagsfrämjande. Uppdraget ska även öka förutsättningarna för utvärdering, och framförallt effektutvärdering.

Det är dock angeläget att fortsatt initiera systemiska analyser över ekosystemet med internationella jämförelser. Ett lyckosamt exempel på myndighetsgemensam analys finns i Norge. Genom regeringsuppdrag och instruktioner i regleringsbrev till berörda myndigheter har man utvecklat en databas innehållande allt offentligt stöd till företag. Ett sådant uppdrag kan kompletteras med statsstödsgrunder för besluten i och med nya förväntade regler kring myndigheters registerhållning av de-minimis.²²

6.4.2 Sweden Startup Nation

Det är av stort värde att kunna följa målgruppen startups och scaleups, vilket inte är möjligt idag. Dels för att synliggöra vikten av dessa bolag för svensk tillväxt, men även för att kunna utforma stöden till målgruppen utifrån företagets behov. En utmaning i systemet, som nämnts tidigare bland annat i den kartläggning som gjorts inom ramen för detta uppdrag, är att det idag finns stora brister ifråga om data om målgruppen. Dessa bolag rör sig i olika branscher och även om de handlar om unga företag så är det inte alla unga företag som är startups. Detta ställer andra krav och en ökad komplexitet på hur data samlas in när inte enbart ålder kan nyttjas som variabel. I Sverige finns det idag ingen aktör som kan göra denna insamling. I syfte att öka kunskapen om startups och scaleups har Vinnova finansierat projektet [Sweden Startup Nation](#), SSN. SSN består av SISP, Bling, FUHS och Innovationskontoren. Målsättningen är att skapa en dataplattform som samlar och tillgängliggör data om målgruppen startups och scaleups. På sikt ska SSN utgöras av en fristående stiftelse. Vinnova finansierar insatsen med 8 miljoner kr och projektet slutrapporteras till Q1 2026. Arbetet i SSN väntas bidra i stor utsträckning till arbetet med analys i detta regeringsuppdrag.

---

²² Norge har sedan 2014 utvecklat en databas innehållande allt offentligt stöd till näringslivet. [Nærings- og forskningspolitiske virkemidler \(ssb.no\)](#)
[Registeret for offentlig støtte - Brønnøysundregistrene \(brreg.no\)](#)

6.4.3 Samverkan mellan Vinnova och Tillväxtanalys förbättrade förutsättningar för utvärdering av innovationspolitiken

Tillväxtanalys och Vinnova har sedan tidigare identifierat behovet av att arbeta bättre tillsammans kring utvärdering av insatser. Detta resulterade i en överenskommelse mellan generaldirektörerna på myndigheterna. Överenskommelsen syftar till att stärka, strukturera och formalisera arbetet med förutsättningar för utvärdering av innovationspolitiken.

Vidare bedriver Tillväxtanalys och Vinnova ett samarbete för att identifiera lämpliga insatser och utveckla förutsättningar till effektstudier inför eventuella utvärderingar av sådana insatser. Ett resultat av samarbetet är en kvantitativ effektutvärdering av programmet Innovativa Startups som Tillväxtanalys gjort. Ett viktigt steg i att möjliggöra analysen var att Vinnova tagit fram en ny rutin för bevarandet av rankinglistor från bedömningstillfällen för insatser riktade mot enskilda företag, vilket Tillväxtanalys utvärderingsmetod byggs på.

För det fortsatta arbetet med att öka förutsättningarna att följa upp utvecklingen på området för startups och scaleups är det viktigt att reflektera över Tillväxtanalys utvärdering av insatsen Innovativa Startups, dra lärdomar från den och vidta åtgärder där det behövs. Vinnova arbetar med att ta fram en förändringsteori för SMF-insatser med tydligare beskrivningar av mål och tilltänkta kausala samband mellan aktiviteter och förväntade effekter. Tillväxtanalys planerar även att utföra en effektutvärdering av startup- och scaleupinsatser inom Vinnovas program Avancerad Digitalisering under 2026 och 2027. Arbetet väntas bidra till fortsatt metodutveckling för att utvärdera stöd till innovativa företag.

7 Slutsatser och arbetet framåt

7.1 Reflektioner och slutsatser

Det första verksamhetsåret av Vinnovas treåriga uppdrag summeras i denna rapport. Vinnova drar följande slutsatser och reflektioner baserat på gemensamma diskussioner med aktörerna i uppdraget:

7.1.1 Samordning

- **Samordning ger resultat. Fortsatt fokus på samordning mellan nationella och regionala stödinsatser**

En central reflektion av arbetet i uppdraget är att samordning ger resultat. Resultat som gör skillnad på både policynivå och direkt för målgruppen. Exempel utifrån verksamhetsåret i uppdraget visar att samordning tar tid men också gör skillnad. Detta visar sig till exempel genom:

- Det gemensamma positionspapperet för sammanhållningspolitiken och efterföljande mötet med budgetkommissionären.
- Samordning mellan de tre finansiärerna i "finansieringssynken" med gemensam sida med erbjudanden på verksamt.se.
- Det nya erbjudandet från Business Sweden för startups visar på de resultat som kan skapas genom ett samordningsuppdrag.

- **Se över behov av samordnare för startups**

Vinnova ser ett värde av att framöver undersöka behovet av en nationell samordnare för startups och scaleups på Regeringskansliet. Startup- och scaleupföretagens behov berör flera politikområden. En reflektion så här långt i uppdraget är att samordningen på nationell nivå behöver öka för att vidareutveckla såväl ramvillkor som innovationsekosystemet för dessa företag.

Vidare sker mycket på EU-nivå. En strategi för målgruppen har antagits och en ny innovationsförordning kommer att antas i början av 2026. På nationell nivå behöver regelförenklingar, visumfrågor för utländskkompetens och datautveckling som möjliggör analys av företagen och deras villkor hanteras. Samtidigt genomförs stora delar av stödsystemet regionalt. Flernivåsamverkan är centralt liksom departementsöverskridande samverkan över politikområden, en nationell samordningsfunktion för startups och scaleups kan således vara en väg framåt för att utveckla möjligheterna för startups i Sverige.

- **Förbättra samordningen av regeringsuppdrag och utredningar:**

Tillväxtanalys har i sin delrapport i utredningen "Ett effektivt och ändamålsenligt företagsstöd" ett förslag för att förbättra samordningen av regeringsuppdrag och utredningar. Vinnova anser att det är ett bra första steg som gagnar samordning av företagsfrämjandet som även bidrar positivt för samordning av stödsystemet för startups och scaleups. De regeringsuppdrag som pågår eller nyligen har avslutats hanteras på olika departement och myndigheter, vilket försvårar en överblick och synkronisering mellan uppdragen. Även åtgärdsförslagen hanteras på olika departement. Vinnova instämmer med Tillväxtanalys åtgärdsförslag att:

- Till varje regeringsuppdrag (separata beslut eller i regleringsbrev) och utredningsdirektiv rörande företagsfrämjande enligt fastslagen definition, lämnas en förteckning över pågående närliggande eller delvis överlappande uppdrag och granskningar. I förteckningen bör det även ingå en beskrivning av vilka förslag som nyligen lämnats inom området. Det beredande departementet är ansvarigt för att upprätta förteckningen. Klimat- och näringslivsdepartementet bör dock ha ett samordningsansvar så att kännedom om samtliga uppdrag inom företagsfrämjandet finns samlad i Regeringskansliet.

Vidare ser Vinnova att det vore värdefullt med systematik i att uppdatera myndigheter med pågående uppdrag om nytillkomna uppdrag och utredningar av relevans.

7.1.2 Stödsystemet:

- **Regelverket kring statsstöd**

Statsstödsregelverket innebär utmaningar för finansiering av både innovationsstödsystemet och direkt stöd till innovativa företag. Vinnova drar följande slutsatser om behov av reformering i statsstödsregelverket baserat på tidigare arbeten samt utifrån EU:s strategi för startups och scaleups:

- **Anpassa artikel 22 till deeptech-bolag**

Deeptechstartups och många forskningsintensiva startups har en lång komplex innovationsresa från idé till marknadsintroduktion. För det fall att stöd till SMF fortsättningsvis kommer att hanteras under GBER, bör man anpassa artikel 22 till deeptech-bolag. Artikel 22s krav på att bolaget måste vara yngre än 5 år vid beslutet om statligt stöd skapar många problem för dessa företag. En mer rimlig tidperiod för tillämpningen av artikel 22 vore 10 år för dessa startups. EU Kommissionen är ansvarig för en sådan förändring av GBER och behov av denna förändring har spelats in av flera aktörer i samband med den konsultation som EU gjorde inför arbetet med strategin för startups och scaleups. Vinnovas slutsats är att

Regeringskansliet bör adressera frågan till EU-kommissionen i den översyn av statsstödsregelverket som pågår.

- **Utveckla villkoren för statligt inkubationsstöd**

Många intermediärer arbetar med de utvecklingsfaser och utvecklingsområden hos startups där ingen normal marknad existerar. Det handlar om tidiga utvecklingsfaser där de kommersiella och/eller tekniska riskerna i kombination med svag betalningsförmåga hos företagen gör privat finansiering eller ett privat tjänsteutbud kommersiellt ointressant. Dessutom saknar startups ofta kunskaper för att kunna vara en professionell beställare av konsulttjänster. Detta förstärker de förhållanden som gör att det inte existerar en fungerande kommersiell marknad inom dessa områden. Det finns med andra ord ett tydligt behov av statligt stöd i dessa faser/områden för att komplettera marknadsbristerna. Mer specifikt behövs stöd till intermediärer som effektivt kan adressera dessa marknadsbrister. Det kräver att intermediärernas verksamheter kan etableras, byggas upp och drivas långsiktigt. De behöver således långsiktig driftfinansiering, särskilt som ingen kommersiell verksamhetsmodell kan tillämpas för att motivera investeringar, täcka driftkostnader och eventuella avkastningskrav. För närvarande måste kostnadstäckning ske genom olika typer av projektfinansiering som domineras av statliga medel där de statliga finansörerna tolkar intermediärerna som ekonomiska verksamheter och därmed blir de föremål för statsstödsreglerna och måste normalt finansiera 50% av kostnaderna själva vilket är i princip omöjligt för dem. Detta skapar två stora problem (1) medfinansiering (2) en ständig jakt på projektfinansiering som skapar kortsiktighet, fragmentering och stor overhead bland annat kopplat till sökkostnader. Projektfinansiering skapar inte heller trygga, långsiktiga anställningsformer, vilket bidrar till hög personalomsättning och därmed förlust av strukturkapital.

Vinnovas slutsats är att Regeringskansliet i samarbete med EU-kommissionen bör utreda och adressera utmaningar för intermediärer för att ge riktlinjer och tolkningar av statsstödet för att ange under vilka förutsättningar statligt drift- och verksamhetsutvecklande stöd kan ges utan att det betraktas som föremål för statsstöd till ekonomiska verksamheter. (i) indirekt stöd kan ges (ii) hur intermediärer som värdar för tidiga kommersialiseringsprojekt ska hanteras (iii) hur systemgemensamma funktioner (t ex innovationsplattformar) och tillgångar (typ/liknande open science) ska hanteras ur ett statsstödsperspektiv. Vinnova och aktörerna i uppdraget kan vara behjälpliga om önskemål finns.

7.1.3 Regelverk

- **Startups-perspektiv vid regelförenklingar:** Regelförenklingar är en prioritering både för regeringen och för den nya EU kommissionen vilket bland annat framgår i den nya EU-strategin för startups och scaleups. Det är viktigt att vi i Sverige matchar ambitionerna som nu finns på EU nivå. Det är angeläget att säkerställa ett startup-perspektiv vid nya regler och vid översyn av befintliga regler för att möjliggöra regelförenklingar. Att korta tiderna för tillståndsprocesser är ett exempel på en viktig åtgärd. Regelhinder är en barriär som slår hårdare mot startups än mot etablerade större små medelstora företag och storföretag då de saknar resurser och kompetens för att hantera dessa hinder i tidigt skede. Vinnova rekommenderar Regeringskansliet att se över möjligheterna att formalisera konsekvensanalyser ur ett startupperspektiv.

7.2 Arbetet framåt i uppdraget

Följande frågor är centrala i det fortsatta arbetet i regeringsuppdraget.

Utökad och förbättrad samordning och koordinering av speciellt nationella stödinsatser

De initiala aktiviteter som vidtagits för att få en bättre samordning och koordinering har visat sig vara effektiva för att förbättra stödet till startups och scaleups. Därför kommer detta att vara centralt för arbetet framåt. De områden som inom detta prioriteras är:

- Utforska eventuellt behov av en nationell samordningsfunktion för startups och scaleups.
- Utveckla formerna för en bättre samordning och koordinering av det samlade nationella stödet baserat på de lyckade exempel som hittills prövats.
- Samordning av dialoger med Regeringskansliet kring regeringsuppdrag, regleringsbrev etc för att tidigt ge aktörerna bättre förutsättningar för samordning och koordinering.
- Identifiera ytterligare konkreta gap utifrån den kartläggning av stödsystemet som gjorts av SWECO som kan hanteras genom samverkan mellan aktörerna exempelvis genom att utveckla nya stöd.
- Vinnova ser ett behov av att se över sina möjligheter att skapa långsiktighet i sina utlysningar för målgruppen tex genom utlysningen Innovativa startups. Ett arbete har påbörjats internt på Vinnova och kommer att vara fortsatt prioriterat kommande verksamhetsår.

Långtidsbudgeten

Förslaget till EU:s långtidsbudget för kommande sjuårsperiod lämnades av kommissionen i juli. Långtidsbudgeten är viktig för finansieringen av Sveriges och Europas innovativa företag. Startup- och scaleupföretag nyttjar finansieringen från EU:s ramprogram för forskning och innovation. Stödsystemet för startups och scaleups finansieras i stor utsträckning av europeiska regionala utvecklingsfonden. Det är viktigt

att startup- och scaleup perspektivet tillvaratas i den nationella och regionala partnerskapsplanen som föreslås ersätta de olika programmen inom sammanhållningspolitiken.

Aktörerna i uppdraget har för avsikt att göra en gemensam läsning av förslaget ur ett start- och scaleupperspektiv i syfte att identifiera eventuella gemensamma frågor att utveckla eller agera på.

Realiseringen av EU:s strategi för startups och scaleups

I regeringsuppdraget har ett gemensamt inspel till strategin gjorts. Vinnova avser att hösten 2025 tillsammans med aktörerna i uppdraget och Regeringskansliet fortsätta att identifiera och initiera aktiviteter där strategin påverkar relationen Sverige-EU, samt fortsätta dialogen kring hur strategin påverkar realiseringen av stödet till startups och scaleups. Viktiga områden som berörs av detta är

- Realiseringen av 28-regimen och European Innovation Act.
- Statsstödsregler och andra regelverk som påverkar Sveriges möjligheter att agera vad gäller stöd till startups och scaleups.
- Regelverk och initiativ som:
  - Förbättrar incitamenten och förutsättningarna för kommersialisering av forskning i Europa (inklusive stärkt utbildning i entreprenörskap).
  - Förbättrar möjligheter för startups och scaleups att få tillgång till forsknings- och innovationsinfrastrukturer som finns inom akademien.

Utveckling av nationella dataunderlag kring startups och scaleups

Det är av största vikt att Sverige får ett dataunderlag kring både stödsystemet och företagen som erhåller stöd. Dataunderlaget bör ge ekosystemets aktörer information om:

- Det statsstöd som ett företag erhåller oberoende av instrument och finansiär. Stödgrunden för statsstödet bör framgå av dataunderlagen.
- Vilka delar av innovationsresan som olika nationella aktörer stödjer och genom vilka initiativ som stödet kanaliseras till olika målgrupper.
- Vilka aktörer i stödsystemet som kanaliserar vilka stödtjänster till företagen samt vilka delar av innovationsresan som dessa stödtjänster adresserar.

Realiseringen av ovanstående dataunderlag kopplar starkt till arbetet med Sweden Startup Nation och det definitions- och uppföljningsarbete som sker inom realiseringen av den nya EU-strategin för startups och scaleups. Regeringsuppdraget kommer därför att följa och bidra till dessa två initiativ.